
LITTERATUR

PER DAHL & JOHAN ANDERSSON SUNDEEN:

NYTT OM LITTERATUR

Höst är den tid då både regn och löv falla, och då solens strålar förnimns i fjärran. En tid av både bildligt och bokstavligt mörker alltså? Måhända, men också en tid för eftertanke, samling, och framförallt för utflykter i litteraturens marker. Ur förlagens digra utgivning denna höst har vi valt ett urval böcker med anknytning till publicistik, politik, historia och filosofi.

Privatradiostationer

Att Svensk radio inte är detsamma som Sveriges radio framkommer i Gunnar Palms underhållande bok *Vågornas frihet* (Timbro), som visar hur privatradiostationer som Radio Syd och Radio Nord bidragit till dagens radiokultur. Palm har bl a haft tillgång till material från familjerna Kotschak och Wadner, och kommer radion in på livet inte minst genom många roliga bilder. Ett väsensskilt perspektiv, public service-andans, bärs fram i Bertil Jacobssons (red) *Från folkbildning till tingeltangel* från Carlssons förlag. Som "nostalgibok" presenteras Lena Perssons *Radio: en bok för radioter*, en antologi med texter av bl a Heinrich Böll och Agneta Pleijel (Bonniers). Skildringar från mediernas värld ges också i två

böcker med anknytning till Svenska Dagbladet: Bertil Torekulls *Svenskan och hennes hövdingar* (Wahlström och Widstrand), och Gustaf von Platens memoarvolym *Resa till det förflutna II* från Fischer. Även livet på Expressen täcks av en memoarbok i höst, Bo Strömstedts *Löpsedeln och insidan: en bok om tidningen och livet* (Bonniers). Skall vi nämna något ytterligare exempel i memoargenren i höst blir det nog Stig Ramels *Pojken i dörren* (Atlantis).

Omrövningens tecken

Sommarens och den tidiga höstens ekonomiskt politiska utgivning har i stor utsträckning gått i omrövningens tecken. Historiska perspektiv på den svenska samhällskrisen ges till exempel i Per T Ohlssons, *100 år av tillväxt: J A Gripenstedt och den liberala revolutionen* (Brombergs). Den konservativa delen av borgerligheten får sitt genom återutgivningen av den bortglömde högerledaren Gösta Bagges skrift *Frihet eller socialism* (Konservativa sällskapet/Det svenska biet).

Positiv bild

Tillgänglig på nytt blir även den förkättrade Keynes vars verk *Allmän teori om samsättning, ränta och pengar* ges ut på

Pontes,(översättning L Björk, T Palander och M Marin). En annan klassisk nationalekonom som kommer på svenska om en månad är Joseph Schumpeter, sociologen Richard Svedberg har samlat ett antal centrala texter i *Om skapande förstörelse och entreprenörskap* (Ratio). Kortare avsnitt om många ekonomer av skilda intresseriktningar finner vi i Lars Engwalls (red) *Svenska företagsekonomen genom tiderna* från Studieförbundet Näringsliv och Samhälle. Ett avbrott i de historiska perspektiven utgörs av *Skapare, skojare, skurkar* (Timbro), en antologi med uppsatser kring företagarbilden i media och kultur redigerad av Hans De Geer. Här möter vi bland annat en förvånansvärt positiv bild av företagande i TV-serier och flärdlitteratur.

Utrotningshotad borgare

De rent historiska perspektiven dominerar i en ny översiktlig skildring av högers väg till nutid, Algot Mattsons *Arvet - från Lindman till Bildt* (Tre böcker), liksom i Björn Olssons långessä om en utrotningshotad, men kanske åter expanderande art, *Den bildade borgaren*, på Carlsons förlag, samt naturligtvis i den tredje delen av Göran B Nilssons Wallenbergbiografi, *A O Wallenberg III Ett namn att försvara* (Norstedts).

De stora svepen är inte förbehållna enbart Herman Lindquist... I en antologi från Tiden målar till exempel ett antal forskare under Stig Strömholms ledning upp vägen *Från stormakt till smånation: Sveriges plats i Europa från 1600-tal till*

1900-tal (360 s). Likaså tar David Kirby ett samlat större nygammalt grepp om skeendet i sin *Östersjöländernas historia*, som utkommer på Atlantis.

Edmund Burke

Europavisioner förmedlas i den engelske romantikern William Blakes stora bildserie *Europa - en allegori över en kämpande världsdel* - som nu kommer ut på nytt, på Bakhålls förlag. En annan engelsman mellan förnuft och romantik är Edmund Burke. På Symposion utkommer i höst hans traktat om estetik, *En filosofisk undersökning av ursprunget till det sublimes och det sköna*. Kontrasten till det utvecklade Europa - det vilda, ursprungligt framflödande, men lika symbolladdade, möter vi också i höst, i form av en ny stor utgåva av James G Frazers mytklassiker *Den gyllene grenen* (Natur och kultur). Europa som förnuftets idégrund står klar för oss genom två verk av Aristoteles: *Politik*, översatt av Karin Blomquist för Paul Åströms förlag, och *Poetik*, nu med titeln *Om diktkonsten*, översatt av Jan Stolpe på Anamma. Den europeiska traditionens huvudlinje kan vi följa framåt: från Christian Brawns *Åter till Gud: trons mönster hos Augustinus* (Artos) via Magnus Nymans *Upplýsningens spegel, ett idéskede brutet genom en dåtida göteborgsavisas prisma* (Atlantis). Tråden löper in i arton- och nittonhundredatalen då Mats Persson ger sig in på ett sedan länge obeträtt område med sin *Förnuftskampen: Vitalis Nordström och idealismens kris* (Symposion). Linjen får avslutas med Phillip Hansens inträng-

---

ande *Hanna Aarendt: en introduktion från Daidalos*.

Amerikanska inbördeskriget

Sveriges historia är dess konungars, skrev Grimberg. I höstens bokflod tycks Sveriges och svenskarnas historia till stor del bestå av dess krig. Bra Böcker ger i oktober ut Göte Göranssons *Gustav II Adolf och hans folk*, som skildrar kriget från både ärans och plågans perspektiv. Enmansakademien Alf Åberg fortsätter att skildra relationen mellan Sverige och den nya världen. I *Svenskarna under stjärnbaneret* (Natur och kultur) berättar han med hjälp av brev och bevarade dokument om hur tusentals svenskar stred för Nordsidan i det amerikanska inbördeskriget. I Allan Sandströms *Sveriges sista krig* (Libris) berörs den internationella utvecklingen under åren 1808-1809, och dess betydelse för Sverige. Neutraliteten till trots fanns många inslag av dramatik även för

Sveriges del under andra världskriget. En sådan dimension speglas i L-A Nilssons och Leif A Sandbergs *Kuriflyg: en livlina under andra världskriget* på Gullers förlag.

Efterkrigspolitik

Eftervärldens syn på vår egen samtids historia – kommer den att vara krigspräglad? Ett tema i höstens utgivning är i alla fall Balkankriget. Wilhelm Agrells *Från början för sent: väst och de jugoslaviska nationalitetskrigen* från Natur och Kultur drar paralleller till trettioalets eftergiftspolitik. Malcolm Dixelius och Andrej Konstantinov skildrar också en art av eftergiftspolitik i *Rysslands undre värld* (Fischer). Något mer optimistisk är då Slavenka Draculics handfasta *Hur vi lyckades överleva kommunismen med ett leende på läpparna* (Ordfront). En mer sammanfattande skildring av samma område ger slutligen Nicolaus Rockbergers *Centraleuropas renässans, från Habsburg till Visegrad* (SNS).